

2002. – с. 27), а також поняттям ментальності як основи для визначення типу культури, тобто сукупності змістовних і феноменологічних характеристик культури у даному просторово-часовому вимірі.

Сучасна демократія спирається на міцний фундамент участі всіх громадян у визначенні мети і завдань політики, в т. ч. і в сфері культури. Зростання ролі жінок в структурах влади трансформує її в бік соціально-культурних аспектів розвитку суспільства – охорони здоров'я, освіти, духовності і т. д. Тому висновок ООН при аналізі діяльності парламентів країн з різними гендерними характеристиками – тільки паритетна участь чоловіків і жінок в структурах державної влади гарантує прийняття збалансованих рішень, а тому забезпечує стабільний розвиток кожної країни.

В Україні завжди було сильне прагнення до самоствердження особистості, автономії особистості і суспільства. Це свідчить про надійну соціальну основу для демократизації суспільства на принципах самоврядування. На мікрорівні влади – в повсякденному житті, сім'ї, гендерні відносини все більш стають партнерськими, базуючись на нормах рівних прав.

Таким чином, існують різні думки, часто досить суперечливі серед представників певних соціальних груп та політичних сил, інших суб'єктів, які мають свої інтереси та пріоритети.

Досвід нашої країни переконує, що по-перше, державна культурна політика повинна враховувати історичні традиції та сучасну соціокультурну ситуацію. По-друге, що тільки завдяки зваженій державній політиці можна ліквідувати нерівність громадян, забезпечити право представникам кожної статі на користування національними духовними і матеріальними здобутками.

Пехник А. В.

Національний університет «Одеська юридична академія», доцент кафедри соціальних теорій, кандидат політичних наук, доцент

НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

У Конституції закріплено принцип соціальності держави, політика якої спрямована на створення умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток людини. Проголошення України соціальною державою (Ст. 1 Конституції) зумовлює необхідність розвитку її конституційної моделі. Зокрема, йдеться про визнання відповідальності держави за соціальний стан громадян, своєчасну виплату заробітної плати робітникам державного сектора, а також пенсій, стипендій, інших соціальних виплат, про приведення мінімальної зарплати, стипендій і дотацій у відповідність із реальним прожитковим мінімумом. На жаль, багато з цих положень залишаються тільки на рівні декларацій. Різке зниження рівня життя основної маси населення призвело до того, що майже дві третини громадян

країни живе на доходи, нижчі прожиткового мінімуму. В особливий скруті опинилася непрацездатна частина населення – інваліди, пенсіонери, а також сім'ї з дітьми.

Отже, соціальна держава – це держава, в якій людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. У випадку, коли людина з тих чи інших причин не може забезпечити себе матеріально, держава надає їй необхідну підтримку. Такий підхід відповідає Ст. 25 Загальної декларації прав людини (Шимченко Л. А. Соціальна держава в Україні: практика і перспективи // Гуманітарний вісник / Запорізька держ. інж. акад. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 27. – с.178).

Практика свідчить, що неможливо визначити теоретичний зміст поняття «соціальна держава» однозначною дефініцією, з одного боку, через складність цього явища, а з другого – через необхідність зважати на особливості перехідного періоду в Україні. З урахуванням цього в українській моделі соціальної держави акценти розставлені таким чином: проведення політики соціальної безпеки, яка полягає в захисті соціально вразливих верств населення, адаптація суспільства до нової моделі суспільного розвитку, поступове звільнення людини від соціального піклування з боку держави, сприяння її самостійності та відповідальності.

Держава формулює і реалізує відношення до громадян своєї країни в соціальній політиці, покликаний гуманізувати ринкові економічні відносини, уберегти людину, забезпечити розвиток і збільшення базового багатства країни – людських ресурсів, із яких вона черпає собі підтримку, створює основи матеріального і духовного добробуту.

В умовах демократії соціальна політика набуває нового вигляду. Основні завдання, що постають перед державою, такі: визначити екстрені заходи, пов'язані з відродженням економіки і досягненням економічної стабільності; накоеслити основні пріоритети у розв'язанні соціальних проблем освіти й охорони здоров'я, розвитку науки, культури, екології, проводити активну політику у створенні системи соціального захисту населення; необхідно кардинально змінювати статус державних службовців; впроваджувати не тільки політичний контроль за діяльністю державної влади через інститут міністрів-політиків, але й робити «прозорою» діяльність державних структур, насамперед через позитивний зворотний зв'язок із громадськими об'єднаннями й асоціаціями підприємців; демонтувати систему колективної відповідальності, точніше, безвідповідальності; необхідна активна інформатизація державної влади; активно сприяти розвитку місцевого самоврядування і його фінансової бази; забезпечити контроль громадянами процесу прийняття рішень місцевою владою і виконання рішень виконавчою; переглянути податкову політику в частині зниження податкового тягаря для малого і середнього бізнесу; збільшити інвестиції в сферу освіти і науки; необхідне термінове вирішення проблем у сфері молодіжної зайнятості: створення і квотування робочих місць для

молодих спеціалістів – випускників навчальних закладів; удосконалити політику прибутків і заробітної плати (реалізувати на практиці концепцію «гідна праця – гідна оплата»).

Результатом проведених реформ повинна стати побудова соціальної держави, оскільки вона – це процес пошуку механізмів узгодження інтересів більшості членів суспільства, побудови громадянського суспільства.

Основними детермінантами оптимізації розвитку українського соціуму є: політико-правова детермінанта, що зумовлює потребу адаптації державно-правових ідей європейської цивілізації до традицій і ментальності українського народу; економічна детермінанта, яка зумовлює утвердження економічної свободи поряд з цінностями українського народу; соціальна детермінанта, що потребує розвитку суспільних відносин з високим рівнем свободи й відповідальності суб'єктів, формування середнього класу; соціокультурна детермінанта, яка зумовлює зростання соціального капіталу і формування нового соціокультурного простору.

Детермінантами оптимізації розвитку громадянського суспільства в Україні є: розкриття потенціалу особи; створення умов реалізації позитивного потенціалу кожного колективу; інформаційна підтримка громадських ініціатив; гармонізація відносин громадянського суспільства з держбюрократією; забезпечення гармонійного зв'язку громадянського суспільства з економічним розвитком соціуму; створення системи громадського контролю за діяльністю органів державної влади; правовий захист елементів громадянського суспільства; подолання духовної кризи; консолідація елементів громадянського суспільства на основі загальнолюдських цінностей і подолання розколу соціуму.

Значною тенденцією у розвитку соціальної держави є розгортання її діяльності щодо забезпечення соціального партнерства. В західних країнах соціальне партнерство пройшло довгий і складний шлях свого становлення, перш ніж стало складовою офіційної загальнонаціональної політики. Свідченням останнього є законодавче закріплення у цих державах тристоронніх економіко-соціальних утворень, сформованих із представників об'єднань підприємців, профспілок і держави.

Козьмініх А. В.

Національний університет «Одеська юридична академія», доцент кафедри соціальних теорій, кандидат політичних наук, доцент

ПРОБЛЕМА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ

На сьогодні наше суспільство перебуває в стані системної кризи. Особливо загострюються політичні, економічні, соціальні відносини. Після проголошення незалежності України і вибору демократичного шляху розвитку держави з'явилося достатньо наукових праць, присвячених теорії громадянського суспільства. А це засвідчує, що теорія громадянського